

UZ 16. OBLJETNICU HRVATSKOGA SLOVA I 17. GODINU IZLAŽENJA DODJELJENE SU NAGRADE "DUBRAVKO HORVATIĆ" I "LJUBICA ŠTEFAN"

Nagrada "Dubravko Horvatić"

Dana 28. travnja Hrvatska kulturna zaklada priredila je u svome prostoru susret sa suradnicima i čitateljima i podupirateljima Hrvatskoga slova u povodu 16. obljetnice njegova utemeljenja. Nazočnima su se prigodnim riječima obratili Stjepan Šešelj i Ante Beljo. Potom je po drugi put proglašen dobitnik Nagrade „Ljubica Štefan“ za povijesnu publicistiku. Ovogodišnji nagrađenik je mons. dr. Juraj Batelja, za knjigu: Blaženi Alojzije Stepinac - Svjedok Evanđelje ljubavi, u nakladi Postulature bl. Alojzija Stepinca. Nakon toga proglašeni su dobitnici Književne nagrade „Dubravko Horvatić“ za prozu i poeziju objavljenu u Hrvatskom slovu 2010. Nagrađeni prozaisti su: Jozo Vrkić, Mirko Popović i Branko Pilaš. Nagrađeni pjesnici su: Stjepan Vukušić, Ljubo Krmeč i Robert Roklicer. Svečanosti su svoj obol dale glazbenice Nikolina Pinko, sopran i Eva Kirchmayer-Bilić, klavir. Obrazloženje za Nagradu „Ljubica Štefan“ pročitao je dr. Milan Kruhek, a Ivan Božičević pročitao je obrazloženje za Nagradu „Dubravko Horvatić“

Od 1. siječnja do 31. prosinca 2010. na stranicama Hrvatskog slova, objavljeno je, pod egidom Hrvatska književnost, 25 sastavaka (priča, ulomaka romana, memoarskih zapisa) hrvatskih prozaista, dok su hrvatski pjesnici prezentirali 35 poetskih ciklusa. Društvo objavljenih autora podosta je šaroliko; u njemu se nalaze i već etablirana imena koja imaju svoje mjesto u prostorima hrvatske književnosti te ih susrećemo u književnim leksikonima, enciklopedijama i antologijama; na popisu objavljenih ima dakako i autora koji iza sebe imaju mali, ili posve neznatni „opus“ pa tek trebaju izgraditi svoju stvaralačku osobnost, iznjedrili djela koja će imati stanovitu vrijednost na maši hrvatske književnosti.

Ocjenjivački sud u sastavu: Ivan Božičević, Igor Mrduljaš i Stjepan Šešelj razmatrajući priloge proznih autora odlučio je prvu nagradu dodijeliti Jozi Vrkiću za tekst *Gospa iz Tugara* objavljen 13. kolovoza; druga nagrada ide u Sarajevo Mirku Popoviću za priču *Sječaš li se, Ana...* objavljenu 17. rujna; treću nagradu dobio je Branko Pilaš za prozu *Bjelkan* tiskanu 26. studenoga.

Sagledavajući priloge hrvatskih pjesnika prosuditelji su prvu nagradu dodijelili Stjepanu Vukušiću za ciklus *Opijen gorskim šutnjama* objavljen 22. siječnja; dobitnik druge nagrade je Ljubo Krmeč za ciklus *Prepuni su krčazi glagoljanja* objelodanjen 11. lipnja; treću nagradu zaslužio je Robert Roklicer za ciklus *Vino je bilo odlično* tiskan 9. travnja.

U prvonagrađenoj prozi *Gospa iz Tugara*, koja ima novelističko-putopisnu impostaciju, Jozo Vrkić očituje se kao zavičajnik koji u mikrokozmosu svojih ishodišnih Poljica traži i otkriva poticajne stvari i slike, zgode i prispodobe u kojima se dodiruje, križa, sudara svijet tvarnosti, zbilje, empirije sa svijetom mistike, fikcije, imaginacije.

Autor, uz pomoć drugih prikazivača i svjedoka, evocira, projicira situacije, okolnosti i pojave iz poratnih godina koje su bile jako obilježene antireligijskim i antikršćanskim ideologemima; u tim su godinama, znamo dobro, partijaši i udbaši težili imati posvemašnji nadzor nad čovjekovim privatnim i javnim životom. No, i tijekom ideologiziranih vremena narod je znao „udariti kontru“, suprotstaviti se zakonima i dogmama krute, zasljepljene ideologije; puk je čuvao i branio svoju ishodišnu mističnu, religijsku, mitotvorbenu tradiciju, svijest, osjećajnost koju nije mogla zatrti ni svemoguća, sveprožimljuća Partija. Pletući priču o pojavi „Gospa na caklu“ Jozo Vrkić priklanjao se i pučkoj percepciji, narodnom viđenju stvari, činjenica i pojava jer i on kao pisac i intelektualac baštini, čuva, rekreira, aktualizira mnoge sastavnice, oblike i topose koji su trajno utkani u svijest, memoriju i antropologiju njegovih suzavičajnika, moralnih, bistrih i ponosnih Poljčana koji uvijek znaju tko su i što su; znaju, primjerice, da nastavaju prostore na kojima se „podno Tuginih dvora“ „mlatilo i vrhlo žito od stoljeća sedmog“.

Drugonagrađena priča *Sječaš li se, Ana...*, gotovo nepoznatoga hrvatskoga pisca iz Sarajeva Mirka Popovića, ima mimetičko-realističku teksturu s izrazito psihološkom intonacijom. Priča je, kaže autor, usredotočena na dramu „moralnog posrnuća“; intrigira ju bešćutnost i amoralnost koju jedna zrela žena iskazuje prema svojoj majci. Priča dakako, govori i o generacijskim etičkim, svjetonazornim neskladima i suprotnostima, konfliktima i divergencijama. Majka će sve učiniti da svome jedinom djetetu priušti sretnu mladost, trsit će se cijelim svojim bićem da ga izvede na pravi životni put. No, kada je snade starost i slabost, kada zaiska kćerinu pomoć i naklonost doći će do porazne spoznaje; kći će spram njezine starosti i samoće biti gotovo hladna i ravnodušna. Primit će ju, doduše, u svoj dom ali ne s nakanom da joj staračke dane učini lakšima i podnošljivijima nego da ju iskoristi i uposlji; njoj je majka, „svedena na kožu i kosti“, potrebna radi kućnog ljubimca, psa, kojega će nekoliko puta dnevno izvoditi u šetnju. Ispisujući priču o brižnoj majci i bešćutoj kćeri Mirko Popović svojim opservacijama, meditacijama i analizama prikazuje, razotkriva i našu suvremenost u kojoj stare stvari uzmiču pred novim običajima. Živimo u vremenima u kojima ljubav, plemenitost, solidarnost, etika imaju sve manje poklonika i promicatelja, na scenu su nahrupili razgraditelji i nišitelji kojima su sebičnost, amoralnost, koristoljublje, bešćutnost udarni, pa i obvezujući, životno-svjetonazorni principi, „poručuje“ autor.

Branko Pilaš jako dobro poznaje djecu, njihov mentalitet, narav, temperament jer se veći dio života, kao prosvjetni djelatnik i pedagog, družio s djecom, komunicirao s „malim ljudima“. Stoga nije neobično što je u priči *Bjelkan* protagonističku ulogu dodijelio dječaku da bi dočarao njegov gotovo pustinjački život u planini, u kojoj osim njega i njegova djeda, koji kao čestar održava i nadgleda planinsku cestu, nema ljudskoga stvorenja. Planinu, dakako, nastavaju životinje, a među njima je ijedna koje se stjecajem nesretnih okolnosti odmetnula u divljinu; to je pas Bjelkan. Divljina nije njegov životni medij, njemu nedostaju ljudi i on će se približiti dječaku i njegovu djedu; zbližavanje će se pretvoriti u svojevrsno prijateljstvo, posebice

između Bjelkana i dječaka Petra, koje će kulminirati u dramatskoj situaciji u kojoj će se pas suprotstaviti vučjem čoporu da bi zaštitio, obranio svoga prijatelja. Branko Pilaš priči je dao i društveno-povijesnu, pa i domoljubnu notu; situirao je prozu u poratno doba, vrijeme nakon Domovinskoga rata da bi svoje „junake“, dječaka i psa,

etiketirao i kao stradalnike i gubitnike; dječaku je, naime, rat „zauvijek oteo roditelje”, a i pas je gubitnik, jer je ostao bez gospodara koji je, po svemu sudeći, također nestao u ratnim kolopletima.

Već iz naslova ciklusa *Opijen gorskim šutnjama* daje se naslutiti i razabrati na koje je stvari i činjenice, slike i fenomene, prostore i sfere usredotočena poetska percepcija i imaginacija *Stjepana Vukušića*. Njegovu opservaciju i maštu draškaju i magnetiziraju naturalno-arhetipski oblici i toposi što ih u izobilju nudi zavičajni Velebit koji je Vukušićeva gotovo posvemašnja literarna tema i preokupacija. Autor je u trajnoj senzibilnoj i duhovnoj korespondenciji s monumentalnom i fascinantom planinom. U njezinu kršu i njezinim šumama on traži, otkriva prepoznaje sebe, nazire sastavnice, čimbenike, protege svoga bivanja, identiteta, jastva. U velebitskim prostranstvima pjesnik se čuti kao prvobitni čovjek koji u nedoglednoj planini traži svoje malo „kraljevstvo”, mjesto počinka i spokoja, sklada i punoće, nade i smisla, okrjepu i vitalizma. Pjesnik sebe viti i u društvu „nomada” koji ne mare za tekovine visoke civilizacije nego „druguju s razvigorima” i pijani „od gora i umora” spuštaju se prema moru „s tamnim licima / i naraslim pjesmama”. I kada je fizički daleko od Velebita Vukušić je na njemu i u njemu. Velebitski doci i vrtače, proplanci i šume, stijene i klisure, njegove „kamene ljuti i bodljivo bilje” utkani su u pjesnikovu svijest, memoriju i imaginaciju tako snažno i duboko da ih smatra dijelom sebe, svoga bića i svoga apsoluta, i s tom će sudbinskom popudbinom biti sljubljen zasigurno do kraja života.

U ciklusu pjesmotvora naslovljenom *Prepuni su krčazi glagoljanja* **Ljubo Krmek** predstavlja se kao pjesnik stubokom uronjen u mitske, povijesne i kršćanske slojeve i sastavnice, topose i matrice svoga mikrokozmosa, svoga humskog ishodišta. On je, nije pretjerano reći, cijelim svojim senzibilnim i duhovnim habitusom okrenut prošlosti, starini, davnini zavičajnog tla i podneblja; trsi se prepoznavati, gonetati, oživljavati znakove, poruke, naputke koje mu šalje humska baština, tvarna i netvarna, vidljiva i nevidljiva. Pa i kada su oblici i tragovi te baštine ruinirani i jedva vidljivi pjesniku su intrigantni; on se ufa da i ruinirani oblici posjeduju neku skrivenu, zatomljenu snagu, energiju i životnost koju treba probuditi i rasplamsati. Mnoga su ognjišta u toj baštini davno utrnuta te „Čeznu / Za pepelom”; Krmek kuša biti ne samo oživljavač utrnutih ognjišta nego i odbačenih zaboravljenih, zapuštenih stvari, predmeta, činjenica koje svjedoče o višestoljetnom kršćanskom i hrvatskom identitetu humske zemlje. I steći su bitni, gotovo amblematski, simbol humske davnine. Pjesnik s njima svesrdno komunicira; njihovo ga „glagoljanje” potiče da i sam, poput velikog učitelja Maka Dizdara, prihvati njihovu „teksturu”, njezine jezične, izražajne formule i paradigme da bi zborio o humskoj „plemenštini” koju su gradili i branili „Didovi naši”. To je i danas, sugerira autor, životvorna i nadahnjujuća plemenština. Nisu je mogle zatrti ni razorne, barbarske sile koje su se stoljećima banile na humskoj zemlji, a došle su iz azijskih prostora.

U ciklusu *Vino je bilo odlično* **Robert Roklicer** dosljedno artikulira svoju spisateljsku, poetološku i aksiološku strategiju; za njega pjesnikovanje nije sveti posao, uzvišeni čin kojim se otkrivaju, imenuju, promiču krucijalne stvari, činjenice i istine koje čovjeka uzdižu, vode do viših razina i sfera egzistencije i ontologije. Roklicer je demistifikator koji jezikom ironije, cinizma, crnog humora prizemljuje poeziju jer je njezin temeljni posao da prebira i čačka po inventaru svakidašnjice, zbilje, empirije. U autorovoj vizuri pjesnici nisu predodređena i povlašćena bića koja bi trebala oplemenjivati život / svijet nego nervozna, frustrirana i nesnalžljiva stvorenja kojima se u životu događaju uglavnom loše i ružne stvari. Roklicerov subjekt i kada evocira svoje naizgledne životne uspjehe i dobitke čini to s debelom zadržkom; ti će uspjesi i dobitici dobiti u poenti tragigroteskne predznake. I kada se očituje kao „erografi” on sebe uglavnom prikazuje kao depresivca i uzaludnika koji se u „jeftinoj hotelskoj sobi” najprije krijepi” alkoholom, a potom kreće u ljubavnu akciju koja će dakako imati neizvjestan ishod. Pjesnik je u svome elementu i kada s dotakne mladih dana, doba djetinjstva; nema kod njega idealiziranja i mistificiranja „davnih dana”. Mladost nije dragocjena škrinja u koju su pohranjene lijepe, bitne, tople stvari, slike, činjenice, uspomene nego Pandorina kutija u koju, implicira pjesnik, treba što manje zavirati jer su njezini sadržaji kontaminirani mirisima i bojama truleži i rasapa, patnje i tjeskobe, nesreće i smrti.